

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

บทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มทุนท้องถิ่น
ในจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2518 - 2553

ผู้เขียน

นายธีรยุทธ์ บำบัด

ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.วรรณภา ลีระศิริ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “บทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มทุนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2518 – 2553 ” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มทุนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ ระหว่างช่วงพ.ศ. 2518 – 2553 และเพื่อวิเคราะห์บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มทุนท้องถิ่นต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองของจังหวัดแพร่ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย บุคคลในตระกูลที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองในจังหวัดแพร่ ที่ยังมีชีวิตและอาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่อยู่ขณะนี้ และบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตระกูลหรือบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับตระกูลทั้ง 4 ตระกูลดังกล่าว โดยเครื่องมือในการศึกษาคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษาครั้งนี้นำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาความและวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า เมืองแพร่เป็นรัฐขนาดเล็กในหุบเขามีประวัติศาสตร์ยาวนานร่วมสมัยกับทริภุญไชยและเขลางค์นคร มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองแบบเจ้าเมืองปกครองตามแบบรัฐจารีตดั้งเดิมของล้านนาและเมืองประเทศราชของสยามภายใต้ความสัมพันธ์ในระบบศักดินาและเศรษฐกิจแบบพอยังชีพ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมืองภายหลังการลงนามสนธิสัญญาเบาว์ริง พ.ศ.2398 เศรษฐกิจได้แปรเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบเพื่อการค้ามากขึ้น ไม่สักกลายเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอย่างหนึ่งส่งผลให้รัฐบาลสยามต้องเข้าควบคุมกิจการป่าไม้ล้านนาที่

ถือเป็นแหล่งผลประโยชน์สำคัญของกลุ่มเจ้านายล้านนาโดยเฉพาะเชียงใหม่ ลำพูนและลำปาง ขณะที่เจ้านายเมืองแพร่และน่าน ยังสามารถประกอบกิจการไม้สักได้โดยอิสระด้วยตนเอง แต่หลังเหตุการณ์กบฏเงี้ยวเมืองแพร่ พ.ศ.2445 รัฐบาลสยามได้ยกเลิกรูปแบบการปกครองเจ้าเมืองประเทศราชในเมืองแพร่และผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลสยาม เมื่อ พ.ศ. 2445 ส่งผลให้กลุ่มเจ้านายเมืองแพร่เดิมถูกลดบทบาทด้านเศรษฐกิจและการเมือง ขณะเดียวกันกลุ่มทุนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ได้ก่อตัวขึ้นด้วยการเป็นลูกช่วงรับจ้างบริษัทป่าไม้อังกฤษและเดนมาร์คและพ่อค้าคนกลาง โดยเฉพาะในทศวรรษ 2460 เป็นต้นมา ได้แก่ กลุ่มทุนเจ้านายเก่า กลุ่มทุนชาวพื้นเมืองและกลุ่มทุนชาวจีน กระทั่งสามารถสะสมทุน ขยายทุนและก้าวมามีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองแทนที่กลุ่มเจ้านายเมืองแพร่เดิมได้สำเร็จ สามารถแบ่งออกเป็นสองระยะ ได้แก่ ระยะแรก ช่วงก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 กลุ่มทุนท้องถิ่นที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองในจังหวัดแพร่ คือ กลุ่มทุนเจ้านายเก่า อาทิ ตระกูลแสนศิริพันธุ์ ระยะต่อมา ช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 กลุ่มทุนท้องถิ่นที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองในจังหวัดแพร่ คือ กลุ่มทุนเจ้านายเก่า กลุ่มทุนชาวพื้นเมือง กลุ่มทุนชาวจีน ได้แก่ ตระกูลวงศ์วรรณ ตระกูลศุภศิริ ตระกูลเอื้ออภิญญกุลและตระกูลพนมขวัญ โดยทั้งสี่ตระกูลสามารถผูกขาดการครองอำนาจทางการเมืองในระดับชาติและระดับจังหวัดผ่านตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ภายหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มทุนท้องถิ่นเหล่านี้ล้วนแต่มีสถานะเป็นชนชั้นนำทางเศรษฐกิจประกอบธุรกิจจนประสบความสำเร็จทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติและข้ามชาติ ที่มีบทบาทเศรษฐกิจและการเมืองของจังหวัดแพร่มาโดยตลอดและมักได้รับเลือกตั้งด้วยการใช้ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ในฐานะพ่อเลี้ยงไม้สักและโรงบ่มไบยาสูบแปรเปลี่ยนมาเป็นการสนับสนุนด้านการเมืองแก่บุคคลทั้งสี่ตระกูลเป็นด้านหลักเสมอมาแม้กระทั่งจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มทุนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ ในช่วงที่รัฐบาลเผด็จการทหารภายหลังการรัฐประหารเป็นไปในสามลักษณะ คือ หนึ่ง กลุ่มทุนที่ยังคงสามารถรักษาบทบาททางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มตนเพื่อรอจังหวะและโอกาสเพื่อกลับมามีบทบาทอีกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ ได้แก่ กลุ่มตระกูลพนมขวัญ อาทิ หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 ของคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปค.) นายขวัญชัย พนมขวัญ อดีตสมาชิกสภาจังหวัดแพร่และอดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่พรรคชาติไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่เมื่อการเลือกตั้งเดือนมีนาคม พ.ศ.2551 สอง กลุ่มทุนท้องถิ่นที่สามารถเข้าไปมีสายสัมพันธ์กับกลุ่มคณะรัฐประหารเพื่อรักษาสถานะบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มคนตัวอย่างเช่น กลุ่มตระกูลวงศ์วรรณที่สามารถรักษาสถานะบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองในฐานะกลุ่มการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในการเลือกตั้งทั่วไปเดือน มีนาคม พ.ศ.2535 ภายใต้สังกัดพรรคสามัคคีธรรมที่ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดและได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นหัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมและรองนายกรัฐมนตรีรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร สาม กลุ่มตระกูลที่ยังรอจังหวะและโอกาสเพื่อกลับมามีบทบาทอีกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่และสามารถมีสายสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากคณะรัฐประหารไปตามแต่ละยุคสมัย คือ กลุ่มตระกูลศุภศิริ และกลุ่มตระกูลเอื้ออภิญญกุล กล่าวคือ การเลือกตั้งทั่วไปภายหลังการรัฐประหาร 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2535 นายสาธิต ศุภศิริและนายเมธา เอื้ออภิญญกุล ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่สังกัดพรรคสามัคคีธรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากคณะ รสช. โดยมีนายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นหัวหน้าทีมผู้สมัครจังหวัดแพร่ แต่ได้รับเลือกตั้งมาสองคนคือนายณรงค์ วงศ์วรรณและนายเมธา เอื้ออภิญญกุล ขณะที่หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 ของคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปค.) ทั้งตระกูลศุภศิริและตระกูลเอื้ออภิญญกุลต่างรอจังหวะและโอกาสในการกลับมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2550 ซึ่งผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่คือ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล นางปานหทัย เสรีรักษ์ พรรคพลังประชาชนจากกลุ่มตระกูลเอื้ออภิญญกุล ขณะที่นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู จากกลุ่มตระกูลศุภศิริ ไม่ได้รับเลือกตั้งแต่มีบทบาทในฐานะรองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์

Thesis Title	Economic and Political Roles of Local Capital Groups in Phrae Province B.E. 2518 – 2553
Author	Mr. Tirayoot Bumbud
Degree	Master of Arts (Political Science)
Thesis Advisor	Lecturer Dr.Wannapa Leerasiri

ABSTRACT

This research was composed of the study on the Economic and Political Roles of the Local Entrepreneur Groups in Phrae Province B.E. 2518-2553 and the analysis of the role and the relationship of the local economic structure and the political entrepreneurship of the Phrae Province. The sample population was consisted of the key informants, whose four families had been playing an important role in the economics and the politics of the Phrae Province; currently, they are still living in the Phrae Province currently and including the friends of the four families. The research tools were composed of the in-depth and structural interviewing arrangements. The data analysis had been carried out through the method of descriptive analysis.

According to the research, it was found that the Phrae Province had been a small rural community which was situated in the valley of the mountain range; and its history had long been linked to the historical legend in the same period of time of the as the Lamphun province and the Lampang province also known as the Kingdom of Hariphunchai and the Kingdom of Khelangnakorn respectively. The political and economical systems were the same as the ancient monarchy system called the Lanna-pre-modern state; and it was under the Siam colonial relationship with feudal system and with the self-sufficient economy. The economic and the

political change took place after the signing of the Browning Treaty in the year B.E. 2398 under the name of the Siamese government. After then, the economy of the Siam state seemed to have a lot of change in term of more trading on teak wood and teak wood became an important export goods when the Siamese government had to get control of the teak wood trade in the Lanna region. Thus, the Siamese government canceled the prince colonial state of the Phrae Province and combined all the prince colonial states to be the Siam nation. In the year B.E. 2445, the role of the prince and the high class people began to minimize and became lessened due to the revolt of the Shan people. Then, the Siamese government allowed all the prices including the rice of the Nan and the Provinces to join the Siamese government and became one country. That was the reason why the role of the Phrae price and the followers became shortened.

At the same the Phrae entrepreneurs and the investors started to form themselves as traders and merchants to commercialize teak woods with the British and the Denmark governments as the middle men, especially, during the decade of the year 2460. These teak wood traders were amongst the old high class people, the local people and the Chinese entrepreneurs and investors.

Gradually, these teak-wood traders gathered their capital and invested money; thus, they could become powerful in term of economics in place of the old high class people group of the Phrae province. It could be divided into two periods of time. The first period was the time before the 14th October B.E.2516 incident when the old economic groups in the Phrae Province became powerful, for instance, the group of the Saen Siriphan's family. The second period was the time after the 14th October B.E.2516 incident when the local economic groups became in power. For example, the group of domestic dwellers and the group of the Chinese people became powerful in the economic sector of the Phrae Province; amongst these peoples, the family of the Wongwan group and the family of the Suphasiri group as well as the family of the Ou-aphinyakul group and the Phanomkwan group seemed to have the dominant in the economy of the Phrae Province. These four families had monopolized the political power of the Phrae Province and at the nationwide level. In short, the people representatives and the senate's as well as the local and domestic administrators came from these four-family members. These happenings occurred after the 14th October B.E.2516 incident and it had been carried out all the way up to the present time.

In summary, these four-family members had accomplished their enterprises and became the leading people of the province and of the country including the international enterprises. The reason they could bring about their political achievement because they utilized the patronage system in term of teak wood traders and tobacco traders; and these kinds of trading could bring a lot of money and the money became the backing up of their political power. Thus, these four-family members became the elites of the Phrae Province from the past till the present time.

Next, it was found that the economic and the political powers of these four-families derived from the military revolutions and the overthrowing of the Thai government which could be categorized into 3 types. **Firstly**, the capital group who had the power and wanted to keep their economic-political roles so that they could be able to return to their full power; for example, the Phanomkwan family group came into power after the 19th September B.E. 2549 Military coup de' ta when the military declared the ruling system of the country under the democracy which had the King as the ultimate leader (Kho Po Kho). Mr. Kwanchai Phanomkwan, the former Phrae provincial representative and the representative of the Chat-Thai party was appointed to be the Prae senate in the upper house of the Thai parliament during the election in March B.E. 2551.

Secondly, the local political group could manage to get an association with the Military coup de' ta team (Ro So Cho) in order to keep their own economic and the politic benefits in the general election which took place in March B.E. 2535. The political party at that time was the Samakkhi Tham Party which won the election as obtaining the maximum number of seats in the lower house of the Thai parliament. Consequently, the Samakkhi Tham Party became the core of the Thai government. At that time, Mr. Narong Wongwan was the chief of the Samakkhi Tham Party and received an honor to be deputy prime minister when General Sujinda Kraphrayoon was the Prime Minister of the country.

Thirdly, there were some families who were waiting for an opportunity or waiting for a chance to take the economical and the political roles in the following elections of the Thai government. Each family was waiting an occasion to join or to have connection with a political party or a military coup de' ta group, for instance, the family of the Suphasiri group as well as the family of the Ou-aphinyakul group were waiting for a chance to join the military coup de' ta

group on the revolutionary power seizure which took place on the 23rd February B.E. 2534. In March B.E. 2535, Mr. Sanit Ou-aphinyakul and Mr. Metha Ou-aphinyakul came into the election campaign for Phrae province under the patronage of the Samakkhi Tham Party and Mr. Narong Wongwan was the chief under the patronage of the Samakkhi Tham Party. As the result, there were two persons elected, Mr. Narong Wongwan and Mr. Metha Ou-aphinyakul. Meanwhile, after the military coup de' ta on the 19th September B.E. 2549, the ruling system of the country under the democracy which had the King as the ultimate leader (Kho Po Kho). It was obvious that the family of the Suphasiri group as well as the family of the Ou-aphinyakul group were waiting for the opportunity to return to power in politics, particularly, on the December B.E. 2550 general election when Mr. Worawat Ou-aphinyakul was elected to be the representative of the Phrae province; and also Mrs. Panhathai Sereerak who belonged to the Phalang Prachachon Party. She was also in the family of the Ou-aphinyakul group. Nevertheless, Mrs. Siriwan Prasajaksattru from the family of the Suphasiri group failed the election; but received a position in the Democratic Party or Pachathipat Party as the general secretary of the party.